

KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTAUKSET TARKASTUSLAUTAKUNNALLE

Harjavallan kaupungin strategia ja toimeenpano-ohjelma

Kuntalain (37 – 38 §) perusteella kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kunnan toimintaa johdetaan kuntastrategian mukaan. Kuntalain mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palveluiden järjestäminen ja tuottaminen, kunnan tehtäviä koskevassa laissa säädettyt palvelutavoitteet, omistajapolitiikka, kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä ympäristön ja alueen kehittäminen. Strategian tulee perustua kunnan nykytilanteeseen sekä arvioon tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Strategian arviointi ja seuranta tulee määritellä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Kuntaliiton talousarviosuosituksen mukaisesti tavoitteiden asettelussa tulisi kyetä osoittamaan tavoitteet ja siihen käytettävien määrärahojen yhteys sekä huomioida tavoitteiden haastavuus, realistisuus ja mittavuus sekä se, että tavoitteen toteuttamiseen voi vaikuttaa omilla toimenpiteillä.

Kh:n vastaus: Uuden strategian päivityksessä pyrimme huomioimaan tarkastuslautakunnan esittämät havainnot ja kehittämiskohteet.

Nettovarallisuus

Kuntien taloudellista tilannetta arvioidaan yleisesti niiden velkamäärän mukaan. Lyhytaikaisia lainoja käyttämällä rahavarat voidaan pitää pieninä, millä on alentava vaikutus velkamäärään. Sama vaikutus on, kun kunnat hankkivat omassa käytössä olevia tiloja vuokraamalla tai elinkaarisopimuksella. Näistä syistä pelkkä velkamäärä ei välttämättä anna oikeaa kuvaa kunnan taloudellisesta tilanteesta. Rahoitusarvopaperit voidaan rinnastaa rahavaroihin, koska ne ovat helposti muutettavissa rahavaroiksi.

Tarkastuslautakunta on huolissaan Tarkastuslautakunta on huolissaan Harjavallan kaupungin talouden tulevaisuuden näkymistä. Tärkeää on saada meno- ja tulorakenne tasapainoon kuluja kaikin mahdollisin keinoin karsimalla. Tämä merkitsisi joidenkin toimintojen supistamista tai lopettamista.

Kh vastaus: Yhteistoimintaneuvottelut ovat käynnissä. Näiden jatkoksi valmistellaan talouden tasapainottamisohjelma. Valtionosuusuudistuksen toivotaan korjaavan negatiivisen valtionosuuden epäreilisuus.

Tarkastuslautakunnan mielestä kaupungin talous on kuitenkin kohtuullisen vakaalla pohjalla. Kuntatalouteen vaikuttavat monet seikat ja kehitystä on lautakunnan mielestä syytä seurata pidemmällä aikavälillä. Tarvittavia toimenpiteitä tulee tehdä sitä mukaan, kun ne osoittautuvat välttämättömiksi.

Kh vastaus: Toimenpiteisiin on ryhdytty mm. YT-neuvotteluihin ja talouden tasapainottamisohjelmaa valmistelemalla

Tarkastuslautakunta toteaa, että valtuustoon nähden sitovien tulostavoitteiden ja mittareiden tulee samanaikaisesti olla kunnianhimoisia ja vaikuttavia sekä kaupungin omin toimin saavutettavissa olevia.

Kh vastaus: Tulostavoitteita ja mittareita tarkastellaan jatkuvasti tavoitellen päätöksenteon kiinteää yhteyttä käytettävissä oleviin voimavaroihin.

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että tulevien vuosien taloussuunnittelussa saavutetaan talouden tasapaino.

Kh vastaus: Talouden tasapainottamisohjelma on valmisteilla.

Kaupunginhallitus

Miten työllisyys- ja kasvupalveluiden tuloksellisuutta mitataan ja seurataan? Onko työllisyys- ja kasvupalvelujen toiminta ollut tuloksellista saatavilla olevien mittarien perusteella?

Tarkastuslautakunnan suositukset

Työllisyysmäärärahat tulee saada aikaisempaa paremmin kohdennettua etenkin työllisyyden lisäämiseen sekä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen työmarkkinatuen kuntaosuuskustannusten maksamisen sijaan.

Kh vastaus: Tavoitellaan elinvoimatoimenpiteiden vaikuttavuutta, jotta työpaikkojen määrä nousee ja harjavaltaiset työttömät työllistyvät. Joidenkin työttömien työllistymiseen kaupunki ei voi toimenpiteillään juurikaan vaikuttaa, koska he ovat työllistymispalveluiden toimenpiteissä, vaikka heidän tulisi olla esimerkiksi hyvinvointialueen sosiaalitoimen palveluiden piirissä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että työllisyyspalveluiden tulee tarkkaan määrittää, miten TE-uudistuksessa valtiolta siirtyvät resurssit kohdistetaan ja siirtyvät kustannukset sopeutetaan kaupungin toimintaan, jotta uudistuksesta saatavat hyödyt olisivat mahdollisimman suuret.

Kh vastaus: Kaupunki tekee tiivistä yhteistyötä Satakunnan työllisyysalueen kanssa, jotta resurssit käytettäisiin mahdollisimman oikein. Uudistus siirtyi kunnille alirahoitettuna.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin yhteistyön hyvinvointialueen kanssa tulee olla saumatonta, jotta asiakkaat eivät jäisi ilman palvelua kahden organisaation välillä.

Kh vastaus: Harjavallan kaupunki tekee mielellään saumatonta yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Enemmän on kiinni hyvinvointialueen kyvystä ja halusta tehdä rakentavaa ja saumatonta yhteistyötä kuntien kanssa. HVA:n säästötoimenpiteet ovat pitkälti kohdistuneet kuntiin ja niiden asukkaisiin. Satakuntaliitto valmistelee kuntien ja HVA:n välistä kumppanuussopimusta, jonka toivotaan lisäävän aitoa vuorovaikutusta satakuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Sivistyslautakunta

Tarkastuslautakunnan suositus

Tukea tarvitsevien lasten määrät ovat kasvaneet Harjavallassa ja tuen tarpeita on erilaisia. Erityisen tuen tarpeen syinä ovat nykyisin yhä enemmän erilaiset käyttäytymisen häiriöt kuten poissaolot, kiusaaminen, väkivaltaisuus ja mielenterveyden ongelmat. Lapsille tulee tarjota tukea oikea-aikaisesti ja oikean vahvuutena.

Erityisopetusta uudistettaessa on huolehdittava siitä, että kaikki lapset saavat tarvitsemansa tuen. Inklusiota ei tule käyttää säästötoimena, inklusiota toteutettaessa kaikille lapsille on taattava riittävä tuki ja sopiva opiskeluympäristö.

Ryhmäjakojen toteuttamisessa on tärkeää huomioida, että lapsilla on erilaisia erityisen tuen tarpeita.

Kh vastaus: Oppimisen tuki uudistuu 1.8.2025. Esityksessä uudistetaan perusopetuslain oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskeva sääntely. Esityksen tavoitteena on selkeyttää ja täsmentää oppilaan saaman tuen muotoja sekä turvata riittävä tuki siten, että tuen muodot ovat valtakunnallisesti yhtenäiset, selkeät ja monipuoliset. Oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Ryhmäkohtaiseen tukeen on uudistuksen myötä tulossa mitoitus 0,122 h/vko, Harjavallassa ryhmäkohtaista tukea tulee olemaan 0,2 h/vko, koska Harjavallassa on keskivertoa enemmän tukea tarvitsevia. Tuen tarpeeseen on vastattu perustamalla kouluihin pienryhmiä ja vaativan erityisen tuen Vertti-ryhmiä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että

Varhaiskasvatusmaksut eivät ole toteutuneet suunnitellulla tavalla valtion varhaiskasvatusmaksulinjauksista johtuen.

Kh vastaus: Asiakasmaksulain muutokset vähensivät maksutuottoja varhaiskasvatuksessa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että haasteena ovat erityisesti rekrytoinnin vaikeudet erityisopettajien ja lastenhoitajien osalta sekä

ajoittain sijaispula. Tarkastuslautakunta pitää edelleen tärkeänä, että perusopetuksessa kiinnitetään huomiota opetuksen laadun ja varhaisen tuen kehittämiseen.

Kh vastaus: Varhaiskasvatuksessa vakinaiset paikat on täytetty kelpoisuusehdot täyttävällä henkilöstöllä samoin perusopetuksessa luokanopettajien ja aineenopettajien osalta. Lyhytaikaisista sijaisista on ollut pulaa. Erityisluokanopettajista on valtakunnallisesti vajetta.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toisen asteen koulutusta antavilla oppilaitoksilla on tärkeä merkitys osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi alueen yrityksille. Koulutustason nousu hyödyntää alueen yritystoimintaa ja elinvoimaa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvoinnin edistämiseen panostetaan riittävästi ja siihen osoitetaan riittävät resurssit. Erilaiset mittarit sekä hyvinvointivertailu kertovat lasten ja nuorten ahdistuksen ja syrjäytymisen lisääntyneen jo kouluiässä. Tähän kehitykseen on löydettävä keinot puuttua.

Kouluissa voisi olla uusi ammattiryhmä, moniammatillinen henkilöstö, joka hoitaa opetushenkilöstön ydintehtävän ulkopuolelle jääviä tehtäviä. Tulisi myös selvittää, voitaisiinko nuorisopalveluista perehdyttää henkilöitä tällaiseen tehtävään.

Kh vastaus: Nuorisotoimen resursseja on suunnattu yläkoulun Olokorjaamo -toimintaan. Parhailta on menossa hankehaku, jonka avulla pystyttäisiin lisäämään kouluissa tehtävää nuorisotyötä.

Liikunta, ulkoilu ja nuorisotyö

Tarkastuslautakunta toteaa, että

Ennalta ehkäisevään toimintaan tulee panostaa.

Tarjolla olevista matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksista on tiedotettava aktiivisesti.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että hyvinvoinnin edistämiseen panostetaan riittävästi ja siihen osoitetaan riittävät resurssit.

Kh vastaus: Ennaltaehkäisevänä palveluna Harjavallassa on käynnissä Harrastamisen malli -hanke, jonka avulla on voitu tarjota ilmaisia matalan kynnyksen harrastuksia koulunpäivän yhteyteen. Ryhmiä on 20 ja niissä käy noin 200 lasta. Harrastuksista tiedotetaan Wilman kautta joka kotiin.

Tällä hetkellä ollaan hakemassa muitakin hankkeita, jota edistäisivät lasten ja nuorten hyvinvointia mm. väkivallan ja kiusaamisen ehkäisyyn ja niihin puuttumiseen perusopetuksessa, nuorisotyötä kouluille ja etsivä nuorisotyöhön.

Etsivä nuorisotyö

Tarkastuslautakunnan suositukset

Matalan kynnyksen työllisyyspalveluja tulee järjestää niille nuorille, jotka eivät ole opiskelemassa tai työelämässä.

Kh vastaus: Kaupungin etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta pyrkivät tavoittamaan myös ne nuoret, jotka eivät ole yhteiskunnan muiden palveluiden piirissä ja toimivat yhteistyössä työllisyysalueen palveluiden kanssa työkyvyn ja siihen liittyvän tukevan toiminnan järjestämiseksi.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä nuorten työllistymistä riittävän ajoissa.

Kh vastaus: Nuorten työllistymisen edistäminen on yksi kaupungin merkittävistä tehtävistä, ja siihen käytetään yhteisiä veronmaksajien kustantamia resursseja.

Tarkastuslautakunta toteaa, että nuorisotyöttömyyden alentamiseksi matalan kynnyksen palveluja ja vaikuttaviksi todettuja palveluja tulee tarjota nuorille tarvetta vastaavasti.

Kh vastaus: Kaupunki tarjoaa käytettävissään olevien voimavarojen mukaisesti nuorten työllistymistä tukevia palveluita nuorten tarpeiden mukaisesti. Hyvinvointialue vastaa puolestaan sosiaalisen työ- ja kuntoutustoiminnan palveluista, joihin sille on siirretty myös rahoitusosuus kaupungin valtionosuuksista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että nuorisotyön yksiköitä tulee auttaa tehtävien priorisoinnissa ja työjaon suunnittelussa siten, että aikaa jää enemmän nuorten kohtaamiseen.

Kh vastaus: Nuorisotyötä tekevien kaupungin yksiköiden yhteistyötä lisätään tavoitteellisesti, jotta nuorten kohtaamiseen on käytettävissä mahdollisimman paljon aikaa, ja nuorisotyön sekä työllistämistoiminnan menestyksellinen toiminta on mahdollista.

Kunnallistekniset palvelut

Tarkastuslautakunnan arviointikysymys; mistä aiheutuvat katujen talvikunnossapidon kustannukset?

Kh vastaus: Talvikunnossapidon kustannukset aiheutuvat katujen, yleisten teiden sekä kevyenliikenneväylien aurauksista ja hiekoituksista sekä harjauksista. Katualueet urakoidaan ulkopuolisten toimesta ja kevyenliikenneväylien talvikunnossapito hoidetaan kaupungin omien työntekijöiden avulla.

Riskienhallinnasta

Taloudelliset riskit

Tarkastuslautakunta toteaa, että SOTE-uudistuksen aiheuttama verotulojen ja valtionosuuksien siirto hyvinvointialueelle

Kh vastaus: Riski on realisoitunut ja aiheuttanut kaupungille negatiiviset valtionosuudet yhtenä harvoista suomalaisista kunnista. Valtionosuusuudistuksen ei ennakoida muuttavan merkittävästi tilannetta.

Tarkastuslautakunta: verotulojen ja valtionosuuksien ennakoiminen ja rahoituksen riittävyys

Kh vastaus: Verotulojen ja valtionosuuksien ennakoiminen perustuu näistä vastaavan valtiovarainministeriön tekemiin ennakkolaskelmiin. Rahoituksen riittävydestä huolehditaan esimerkiksi pitkä- ja lyhytaikaisen vieraan pääoman välinein.

Tarkastuslautakunta: tontinmyyntivoittojen väheneminen

Kh vastaus: Kaupungin markkinointipanostuksia kohdennetaan tontinmyynnin edistämiseen. Rakentaminen on ollut viime vuosina vähäistä, jolloin tonttikauppakaan ei ole käynyt. Yritystonttien myymisessä pyritään kattamaan aiheutuvat maanhankinta-, kaavoitus ja infrarakentamisen kulut. Yritystonttien ”myyntivoitto” kotiutuu kiinteistö-, yhteisö- ja kunnallisverotuloina.

Tarkastuslautakunta: soveltuvan raakamaan puute

Kh vastaus: Kaupungin maanhankinnassa otetaan huomioon myös raakamaatarpeet, jotta sillä voitaisiin tukea tontinmyyntiä, investointeja ja muita elinvoimatoimia sekä edistää kaupungin asukasmäärän kasvattamista.

Tarkastuslautakunta: vuosikate on pysyvästi pienempi kuin investointien määrä, jolloin kaupunki velkaantuu

Kh vastaus: Talouden tasapainottamisohjelmalla tavoitellaan myös vuosikatteen kasvua ja investointimahdollisuuksien lisääntymistä. Investoinneilla on puolestaan merkitystä kaupungin kykyyn tuottaa laadukkaita palveluita ja edellytyksiä aktiiviseen elinkeinotyöhön.

Tarkastuslautakunta: koulukeskushankkeen kustannukset

Kh vastaus: Koulukeskushankkeen kustannukset tulevat lisäämään kaupungin investointipainetta ja käyttöönoton jälkeen poistokustannuksia. Asia on tiedostettu ja otetaan huomioon tulevia investointeja valmisteltaessa.

Tarkastuslautakunta: Korkoriskit

Kh vastaus: Käytettävissä olevan tiedon pohjalta tuleva lainojen viitekorkokehitys näyttäisi asettuvan 2,5 % tasolle 2030 –luvulle mentäessä.

Tarkastuslautakunta: kaupungin kasvun tuomat investointipaineet

Kh vastaus: Kasvun tavoittelu aiheuttaa investointipaineita, jotta kaupungin elinvoima voidaan turvata.

Toiminnalliset riskit

Tarkastuslautakunta: henkilöstön saatavuus

Hyvinvointipalveluiden järjestämisvastuun siirtymisen kaupungilta hyvinvointialueelle aiheuttamat vaikutukset kaupungin toimintaympäristöön ja taloudelliseen tilanteeseen.

Kh vastaus: Oppilashuollon palvelut ovat siirtyneet hyvinvointialueille. Säästötoimet ovat näkyneet siinä, että kouluilla/päiväkodeilla on vähemmän saatavissa kuraattorin, terveydenhoitajan ja psykologin palveluja.

Toimintaympäristö

Tarkastuslautakunta toteaa, että

Mikäli väestömäärä vähenee ennusteiden mukaisesti lasten ja nuorten sekä työikäisten osalta, tulee tämä pienentämään kaupungin valtionosuuksia ja muodostamaan huomattavan riskin verotulojen vähentymiselle.

Kh vastaus: Väkimäärän kasvua on saatu ainoastaan maahanmuuton kautta. Valmistelussa hanke työperäisen maahanmuuton ja kotoutumisen edistämiseksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että lasten määrän ennustettu huomattava väheneminen tulevaisuudessa tulee huomioida myös koulukeskusten tulevaa käyttöä koskevissa suunnitelmissa.

Kh vastaus: Oppilasmäärän vähentymisen seurauksena koulukeskushanke toteutetaan kaksisarjaisena. Keskustan koulu muuttuu kaksisarjaiseksi seuraavan kolmen vuoden aikana.

Työttömyys

Tarkastuslautakunta toteaa, että

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana työttömyystilanteen heikentymistä huomioiden myös sen, että työikäisen väestön määrä vähenee vuosittain.

Kh vastaus: Kaupunki tavoittelee toteuttamallaan elinkeinotoimilla työpaikkojen määrän ja kaupungin elinvoimaisuuden vahvistumista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että taloudellinen tilanne tulee todennäköisesti olemaan epävakaa tulevilla taloussuunnittelukausilla.

Kh vastaus: Kaupungin taloudellinen tilanne on entistä enemmän riippuvainen tulo- ja kiinteistöverotulojen toteutumisesta. Myös

harjavaltaisten yritysten kyky maksaa yhteisöveroja vaikuttaa kaupungin tulovirtaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että tulevaisuuden näkymiä heikentää myös kaupungin korkea työttömyysaste ja työllisen väestön väheneminen sekä näiden yhteisvaikutus verotulokertymiin.

Kh vastaus: Kaupunki tavoittelee uutta elinkeinotoimintaa, jotta työttömyysasteeseen ja työllisen väestön määrään voitaisiin vaikuttaa kaupungille suotuisaan suuntaan.